

Henryk Zins

Sprawozdanie Oddziału Lubelskiego Towarzystwa Historycznego za okres od 8 czerwca 1967 do 21 marca 1968 r.

Rocznik Lubelski 11, 211-214

1968

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIE ODDZIAŁU LUBELSKIEGO TOWARZYSTWA
HISTORYCZNEGO ZA OKRES OD 8 CZERWCA 1967 DO 21 MARCA 1968 R.

Stan organizacyjny Oddziału

W okresie sprawozdawczym pracami Oddziału kierował Zarząd w składzie: prezes — prof. dr H. Zins, wiceprezesa — doc. dr Zygmunt Sułowski i dr Zygmunt Mańkowski, sekretarz — dr Józef Szymański, skarbnik — mgr Edward Mierzwa, członkowie zarządu — dr Ryszard Bender, mgr Franciszek Cieślak, prof. dr Jan Dobrzański, doc. dr Stanisław Krzykała, prof. dr Józef Mazurkiewicz, prof. dr Kazimierz Myśliński, doc. dr Ryszard Orłowski, dr Wiesław Śladkowski, doc. dr Stanisław Tworek, mgr Eugenia Zaleska. Funkcję zastępcy sekretarza pełnił mgr Ryszard Szczygieł, zastępcy skarbnika mgr Mieczysław Szyszko.

W skład komisji rewizyjnej wchodził: mgr inż. Henryk Gawarecki (przewodniczący) oraz mgr Kobusiewicz, dr Stankowa, p. Szczytowski oraz dr Wojciechowski.

Członkami Zarządu Głównego z ramienia naszego Oddziału byli: zastępca prezesa Zarządu Głównego ks. prof. dr Mieczysław Żywczyński oraz doc. dr Tadeusz Mencil. W skład sekretariatu organizacyjnego X Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich wchodził: dr Józef Szymański, dr Korobowicz i mgr Szyszko.

W omawianym okresie odbyło się 7 posiedzeń Zarządu Oddziału. Przy Oddziale Lubelskim PTH czynne były następujące komisje:

Komisja odczytów pod przewodnictwem prof. dr H. Zinsa (członkowie: dr R. Bender i dr W. Śladkowski);

Komisja wydawnicza pod przewodnictwem prof. dr. J. Mazurkiewicza (członkowie: prof. dr K. Myśliński i prof. dr Henryk Zins);

Komisja kontaktów z terenem pod przewodnictwem doc. dr. St. Tworka (członkowie: mgr Fr. Cieślak i dr W. Ćwik);

Komisja Miłośników Lublina pod przewodnictwem mgr. inż. H. Gawareckiego (członkowie: prof. dr Józef Mazurkiewicz i doc. dr St. Krzykała);

Komisja dydaktyczna pod przewodnictwem mgr E. Zaleskiej (członkowie: prof. dr Jan Dobrzański, dr G. Hyczko i mgr J. Mańdziuk).

Posiedzenia naukowe i odczyty popularnonaukowe

W okresie sprawozdawczym odbyło się 7 posiedzeń naukowych, a więc odliczając miesiące wakacyjne i ferie, nieco ponad jedno posiedzenie w miesiącu. A oto tematy wygłoszonych odczytów:

Ks. prof. dr M. Żywczyński *Pojęcie reformacji i kontrreformacji w historiografii europejskiej* (9 XI 1967);

Dr St. Rusocki z UW *Narodziny przedstawicielstw i zgromadzeń przedstanowych w Europie Środkowej* (16 XI 1967);

Dr Z. Mańkowski i mgr I. Caban *Armia Krajowa na Lubelszczyźnie w latach okupacji hitlerowskiej* (30 XI 1967);

Dr T. Rosłanowski z IHKM PAN *Miasto średniowieczne antyczną kontynuacją?* (14 XII 1967);

Uroczyste posiedzenie z okazji 40-lecia Oddziału (9 XII 1967);

Doc. dr A. Mączak z UW *Koncentracja wielkiej własności ziemskiej w Polsce w latach 1560—1660* (25 I 1968);

Prof. dr Józef Mazurkiewicz z *Likwidacja małych miast w Księstwie Warszawskim i Królestwie Polskim do 1869 r.* (22 II 1968);

Przeciętna frekwencja na zebraniach wynosiła około 20 osób.

Z okazji 50-lecia Rewolucji Październikowej Oddział nasz wspólnie z Wojewódzkim Ośrodkiem Szkolenia Partyjnego zorganizował cykl odczytów popularnonaukowych poświęconych rocznicy rewolucji oraz stosunkom polsko-radzieckim i polsko-rosyjskim. W cyklu tym odczyty wygłosili:

Dr W. Sulewski *Rewolucja Październikowa w walce narodu polskiego o wyzwolenie narodowe i społeczne*;

Doc. dr St. Krzykała *Lubelszczyzna w okresie narodzin i zwycięstwa Rewolucji Październikowej*;

Dr R. Gerlecka *Związki kulturalne polsko-rosyjskie na przełomie XIX i XX w.*

Oddział przygotował również odczyt prof. dr L. Bazyłowa z UW pt.: *Rosja przed rewolucją*. Nieprzewidziane trudności uniemożliwiły jednak prof. Bazyłowowi przyjazd do Lublina.

W roku sprawozdawczym Zarząd nie organizował odczytów popularnonaukowych poświęconych historii Lublina i Lubelszczyzny, wychodząc z założenia, że po dużym nasileniu akcji popularyzacji historii regionalnej w latach ubiegłych w związku z obchodami Millenium w 1966 r., a zwłaszcza 650-leciem nadania Lublinowi praw miejskich w 1967 r. należało się obawiać pewnego przesytu tematyką lubelską. Na decyzję tą wpłynęły też coraz bardziej pracochłonne przygotowania do Powszechnego Zjazdu Historyków mającego odbyć się we wrześniu 1968 r. w Lublinie oraz prace związane ze zorganizowaniem 40-lecia Lubelskiego Oddziału PTH.

40-lecie Oddziału Lubelskiego

W dniu 9 grudnia 1967 r. odbyło się staraniem Zarządu Oddziału uroczyste posiedzenie z okazji przypadającej 40 rocznicy powstania Oddziału. Wysoki protektorat nad tą uroczystością objął przewodniczący Prezydium WRN w Lublinie, mgr Paweł Dąbek. W uroczystości urządzonej w sali teatralnej Chatki Żaka wzięło udział ok. 300 osób, wśród nich I sekretarz KW PZPR w Lublinie mgr Wł. Kozdra, przewodniczący Prezydium WRN mgr P. Dąbek, wiceprezes Zarządu Głównego PTH ks. prof. dr M. Zywczyński, który reprezentował Zarząd Główny, wiceprzewodniczący Prezydium MRN inż. K. Czajkowski, J. M. Rektor UMCS prof. dr Grzegorz L. Seidler, kurator Lubelskiego Okręgu Szkolnego dr. E. Zachajkiewicz, przedstawiciele Towarzystw Naukowych, organizacji społecznych, liczni goście i członkowie Oddziału. Na program uroczystości złożyły się: referat doc. dr. T. Mencla pt. *150-lecie śmierci Tadeusza Kościuszki*, referat prof. dr J. Dobrzańskiego pt. *40 lat działalności Oddziału PTH w środowisku lubelskim*, oraz prze-

mówienia. Zabierając głos przewodniczący Prezydium WRN mgr P. Dąbek wyraził się z dużym uznaniem o pracy naszego Oddziału i jego osiągnięciach zarówno w zakresie popularyzacji historii jak i działalności wydawniczej. Podkreślił z aprobatą coraz szersze uwzględnienie w pracach i wydawnictwach Oddziału również tematyki ogólnopolskiej i powszechnej. W imieniu Zarządu Głównego PTH przekazał życzenia z okazji 40-lecia Oddziału wiceprezes Zarządu Głównego ks. prof. dr M. Żywczyński. Słowa uznania wyraził też Oddziałowi PTH wiceprzewodniczący Prezydium MRN inż. K. Czajkowski, który przy tej okazji udekorował medalami 650-lecia Lublina prof. dr. J. Dobrzańskiego, prof. dr. J. Mazurkiewicza, prof. dr. K. Myślińskiego oraz prof. dr. H. Zinsa. Profesor dr A. Wojtkowski otrzymał honorową odznakę Regionalnego Towarzystwa Hrubieszowskiego.

W okresie jubileuszu naszego Oddziału czynna była wystawa prac historyków lubelskich, zorganizowana przez dr. W. Śladkowskiego i mgr. St. Wiśniewskiego. Sporo miejsca poświęciła jubileuszowi lubelska prasa.

Sprawy wydawnicze

W okresie sprawozdawczym bardzo poważnej poprawie uległa sytuacja „Rocznika Lubelskiego”, do druku zostały oddane 3 tomy (VIII, IX i X) i dzięki zrozumieniu władz oraz zapewnieniu Wydawnictwa Lubelskiego ukażą się one w pierwszym półroczu 1968 r.: t. VIII w I kwartale (jest już po korektach), t. IX w II kwartale, a t. X przygotowany specjalnie na Zjazd Historyków, ukaże się w III kwartale 1968 r. Ponieważ przygotowane zostały już dwa dalsze tomy, XI i XII (ten ostatni poświęcony 25-leciu PRL), które ukażą się w 1969 r., całkowicie zostanie zlikwidowana duża zaległość istniejąca od lat w produkcji „Rocznika Lubelskiego”.

Na Powszechny Zjazd Historyków Polskich powinno się też ukazać znajdujące się już w druku wydawnictwo zbiorowe pod redakcją Henryka Zinsa pt. *Polska w Europie*. Uzyskało ono dotację Prezydium MRN i wyjdzie jako własny tytuł naszego Oddziału.

Na ukończeniu znajduje się też druk książki dr. Wł. Cwika poświęconej miastom królewskim Lubelszczyzny w drugiej połowie XVIII w. Praca ta ukaże się w najbliższym czasie w serii *Studia nad dziejami Lublina i Lubelszczyzny*. Kontynuowanie tej serii uznał Zarząd na jednym ze swych posiedzeń za sprawę ważną i konieczną. Należałoby zabiegać o to, by co roku w tej serii ukazywała się jedna książka.

Do końca maja 1968 r. zostanie oddany do druku, zgodnie z zapewnieniem doc. dr. Sułowskiego, od dawna przygotowywany tom wyboru źródeł do historii Lubelszczyzny. Do druku też zostanie skierowana w najbliższym czasie księga lubartowska, zawierająca referaty i materiały sesji popularnonaukowej, zorganizowanej przez nasz Oddział przed 2 laty. Pewna niezależna od naszego Oddziału zwłoka powstała wskutek niemożliwości uzyskania przez dość długi czas od jednego z autorów pracy wchodzącej do księgi lubartowskiej.

W przygotowaniu, na 25-lecie PRL, znajduje się opracowywane przez mgr. inż. H. Gawareckiego i dr. Z. Mańkowskiego wydawnictwo poświęcone historii pomników lubelskich, ze szczególnym uwzględnieniem pomników i miejsc upamiętnionych walkami narodu polskiego w okresie II wojny światowej. Praca uzyskała dotację Prezydium MRN.

Sprawa Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich

Wiele uwagi i pracy zajęły prezydium naszego Zarządu sprawy związane z przygotowaniem X Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich w Lublinie. W związku z tym przebywała u nas delegacja Zarządu Głównego z wiceprezesem doc. dr. H. Samsonowiczem na czele, która wspólnie z prezesem i sekretarzem Oddziału Lubelskiego złożyła wizyty miejscowym władzom partyjnym, wojewódzkim i miejskim oraz rektorowi UMCS, w czasie których omówiono cały szereg zagadnień organizacyjnych. Ustalono, że 150 gości zostanie ulokowanych w hotelach (goście zagraniczni i część profesorów), pozostali zaś w liczbie ok. 700 zamieszkają w okresie Zjazdu w Domach Akademickich UMCS. Całą aprowizację zapewni uczestnikom Zjazdu stołówka w Chatce Żaka. Przewiduje się, że w Powszechnym Zjeździe w Lublinie weźmie udział ok. 900 historyków z całej Polski oraz około 50 z zagranicy. Referaty plenarne zostaną wygłoszone w sali kina „Kosmos”, obrady 11 sekcji toczyć się będą w salach audytorijnych i wykładowych wydziałów: Biologii i Nauk o Ziemi, Humanistycznego, Matematyczno-Fizyczno-Chemicznego UMCS, w sali teatralnej Chatki Żaka, w Agrotechnice WSR, w salach Związku Nauczycielstwa Polskiego oraz KW PZPR.

Na Powszechnym Zjeździe Historyków Polskich wystąpi z referatami 4 członków naszego Oddziału PTH. Doc. dr R. Kamienik mówić będzie o kryzysie władzy rzymskiej w Galii w III w., prof. dr K. Myśliński o związkach politycznych polsko-ruskich w VI—IX w., prof. dr J. Kłoczowski o Polsce późnośredniowiecznej na tle kulturalnego wzrostu Europy Środkowej i Wschodniej, doc. dr T. Mencil o prawie wyborczym w Księstwie Warszawskim i Królestwie Polskim na tle porównawczym.

Uwagi końcowe

Kończąc omówienie głównych kierunków działalności Zarządu Oddziału w ostatnim okresie należy podkreślić różnorodność form pracy Oddziału, znaczne ożywienie występujące zwłaszcza w dziedzinie wydawniczej. Oddział nasz należy do najruchliwszych Oddziałów w tym zakresie i posiada największy dorobek publikacji wydanych własnym staraniem. Stało się to możliwe zarówno dzięki aktywności środowiska, nie posiadającego jak dotąd w Lublinie zbyt wielu możliwości wydawania monografii historycznych, jak i — a może przede wszystkim — dzięki bardzo życzliwemu stosunkowi władz miejscowych do naszych poczynañ naukowych. Niech mi wolno będzie złożyć serdeczne podziękowania przewodniczącym Prezydium WRN i Prezydium MRN, mgr. P. Dąbkowi i mgr. M. Martynowi za naprawdę mecenasowski stosunek do działalności naukowej naszego Oddziału PTH. Dzięki ich dotacjom możliwe jest wydawanie „Rocznika Lubelskiego” i innych publikacji historycznych. Pragnę też podziękować PMRN w Lublinie za przyznanie naszemu Oddziałowi w roku sprawozdawczym Medalu 650-lecia Lublina. Przyjmujemy to wyróżnienie jako jeszcze jeden dowód aprobaty władz dla działalności Oddziału PTH w dziedzinie badań i popularyzacji historii w naszym środowisku.

Henryk Zins